 DOI: 10.7816/idil-07-51-12

KEMAN ÖĞRETİM SÜRECİNDE KAZANILAN BİLGİ VE BECERİLERİN MESLEKİ YAŞAMDA KULLANIMI İLE İLGİLİ ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dilek ÖZÇELİK HERDEM

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi dherdem(at)gazi.edu.tr

Anahtar kelimeler:
Müzik Eğitimi, Çalgı Öğretimi, Keman Eğitimi, Mesleki yaşam.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Eğitim fakültelerinin müzik öğretmeni yetiştiren bölümlerinde bireysel çalgı derslerinden birisi olan keman öğretim sürecinde kazanılan bilgi ve becerilerin mesleki yaşama aktarılabilmesi ile ilgili durumu öğretim elamanı görüşlerine göre incelemektir. Müzik öğretmeni yetiştiren bölümlerde keman eğitimi derslerinde kazandırılması hedeflenen bilgi ve becerilerin mesleki yaşamda kullanılmasına ilişkin eksik yönleri araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği bu çalışmada araştırma tekniği olarak "içerik analizi" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'de Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları'nda keman eğitimi veren öğretim elemanları ,örneklemini ise yedi coğrafi bölgeyi içine alacak şekilde 11 üniversiteden 22 öğretim elemanı oluşturmuştur. Öğretim elemanlarına yüz yüze yarı yapılandırılmış "keman öğretim sürecinde kazanılan bilgi ve becerilerin mesleki yaşamda kullanımı"ile ilgili sorular sorulmuş, görüşmeler kayıt cihazına kaydedildikten sonra metinleştirilip Nvivo programına girilerek ilişkilendirme, öznitelik değerlerine göre karşılaştırma, özetleme, görselleştirme, negatif vaka analizi gibi analizler yapılmıştır. Öğretim elemanlarına yöneltilen görüşme sorularının kodlayıcı güvenirliğini gösteren Cohen κ katsayısı κ = .60 (95% CI, -0,02 to .999 olarak hesaplanmıştır. Bulgulara göre; eğitim fakültelerinde uygulanan keman eğitiminin müzik öğretmenliğinin gerekleriyle uyumlu olmadığını düşünen öğretim elamanları sayısı, diğer görüşlerden anlamlı derecede yüksek çıkmış, uyumsuzluğun nedeni olarak en fazla "bilgi ve becerileri transfer edememe" bildirilmiş, çözüm önerisi olarak "müfredatta Türk ezgilerine yer verilmesi" bildirilmiştir. Bulgular ışığında öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

EVALUATION OF TEACHERS 'VIEWS ON THE USE OF KNOWLEDGE AND SKILLS IN OCCUPATIONAL LIFE

Keywords:
Music Education, Instrument Teaching, Violin Education, Professional life.

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the status of teaching and learning skills acquired during the violin teaching process, which is one of the individual music lessons in the departments of the faculties of education faculties according to the views of the instructor. The missing aspects of the use of knowledge and skills that are aimed to be acquired in violin education courses in the departments that train music teachers are determined as the problem of the research. In this study where qualitative research methods are preferred, di content analysis ler is used as a research technique. instructor of violin education of the population of the research branches of the Department of Music Education in Turkey, the sample would take into seven geographical regions has created the 11 lecturers from 22 universities. Questions were asked to faculty members about the use of knowledge and skills acquired in the face-to-face semi-structured violin teaching process in the professional life. Cohen's coefficient of reliability of the interview questions was calculated as an = .60 (95% CI, -0.02 to .999. As the reason for the incompatibility, the highest level of "incompetence of knowledge and skills" has been reported, and as a solution proposal, the introduction of Turkish melodies in the curriculum has been reported

DOI: 10.7816/idil-07-51-12

Giriş

Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı derslerinden birisi olan keman eğitimleri süresince edindikleri bilgi ve becerileri mezuniyetleri sonrasında meslek hayatlarında kullanabilmeleri için öncelikle çalgılarını ve çalgı çalmayı sevmeleri, çalgı çalmaya yeterli zaman ayırmaları ve keman öğretmenleri tarafından bireysel eğitimlerine yeterince zaman ayrılmış olması gerekir. Bu doğrultuda, öğrencilerin özellikle bireysel çalgı dersinde yaptıkları çalışmalar, yanlış ya da eksik uyguladıkları duruş ve teknikleri düzeltmeleri, doğru bilgi ve beceriler edinmeleri açısından oldukça önemlidir. Bireysel çalgı (keman) eğitiminde yer alan yay teknikleri, bu teknikleri içeren dizi, etüt ve eserlere yönelik çalışmalar, öğrencilerin müzikal gelişimine katkı sağlamaktadır (Günaydın, 2009). Ancak bireysel çalgı keman derslerinde öğrencilere verilen birebir eğitimin süresi yetersizdir. Bir diğer sorun da bu derslerde kullanılan eğitim materyalleri ve repertuara ilişkindir. Parasız (2009) çalışmasında; bireysel çalgı eğitimi derslerinde geleneksel Türk ezgilerine yönelik materyallerin az olduğu ve bu alanda yeni çalışmalara ihtiyaç olduğunu; Demirci (2013) çalışmasında Türk ezgilerinin günümüzde bireysel çalgı eğitimi derslerinde seslendirmek üzere klasik batı müziği teknikleri ve terimleri kullanılarak düzenlenmesi, öğrencilerin bu türküleri yörelerine en uygun bir şekilde seslendirebilmelerinin sağlanması, türkülerin vermek istediği duyguları yansıtabilecek pozisyon ve yay tekniklerinin kullanılması gerektiğini bildirmiştir. Diğer yandan, Kurtaslan'ın (2014) çalışmasında, öğrencilerin %75'i bireysel çalgı derslerinde yaptıkları çalışmalarla kazandıkları repertuarı meslek hayatlarında kullanabilecek düzeyde olduklarına inandıkları ancak sadece %40'ının bu repertuarları yeterli düzeyde bulduğu tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının meslek hayatlarında faydalanacakları temel bilgi ve becerileri kazanmaları açısından oldukça önem taşıyan diğer çalışmalar da okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinde yapılan çalışmalardır. Bu dersler, öğretmen yetiştirme programındaki alan eğitimine yönelik derslerden olup, müzik öğretmeni yetiştirme felsefesine göre düzenlenmiştir (Yener, 2004). Bir diğer önemli unsur, keman eğitiminde öğrencilere evrensel keman eğitimine ilişkin temel davranışların kazandırılmasıdır. Keman eğitiminde yararlanılan kaynakların evrensel keman tekniklerini içermesi ancak ulusal kültüre ait unsurlardan da barındırması gerekmektedir (Torlular, 2005). Ayrıca, öğrenciye çalmak istediği ya da isteyerek çalacağı eserler verilmesinin, çalgı repertuarının öğrencinin ilgi düzeyine göre oluşturulmasının, öğrencilerin çalgılarına yönelik motivasyonunu artırdığı bildirilmiştir (Özmenteş, 2013). Çalgısına yönelik motivasyonu yüksek öğretmen adaylarının da, bilgi ve becerilerini meslek hayatlarına aktarmaları daha kolay olacaktır.

Bilgi ve Becerilerin Mesleki Hayata Aktarımına İlişkin Temel Gereklilikler

Bilgi ve becerilerin meslek hayatına aktarımına ilişkin temel gerekliliklerin başında müfredatın ve kullanılan kaynakların güncel ve öğrencilerin öğrenim düzeylerine uygun olması gelmektedir. Uçan'a göre keman öğrencilerinin kemana başlama ve öğrenme yaşlarında farklılıklar olması nedeniyle buna uygun bir şekilde güncellenmesi gerekmektedir (Akt.: Torlular, 2005). MEB'in (2006) Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9, 10, 11. ve 12. sınıflar için Türk ve Batı Müziği Çalgıları Dersi (Keman) Öğretim Programı'na göre de; keman eğitiminin öğretim kurumlarında amacına uygun olarak gerçekleştirilebilmesi için program, kaynak konusu ve içeriğin güncelleştirilmesi gerekmektedir.

Bilgi ve Becerilerin Mesleki Hayata Aktarımına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Bilgi ve becerilerin meslek hayatında kullanımını engelleyen birçok sorun bulunmaktadır. Bunların başlıcaları; müfredat sorunu (Sevgi, 2003; Kasapçopur vd., 2010; Özmenteş, 2013; Topalak, 2013), öğrencinin anlayabileceği ve zevkle çalabileceği şarkılar, türküler öğretmeme/öğretememe (Nacaklı, 2004; Akpınar, 2010;Akpınar, 2014),öğrencilere ilk ve orta öğretime yönelik keman eğitimi verilememesi (Kaya vd., 2013), öğretmen adayının müzik programında yer alan makamları çalamaması (Akpınar, 2012; Kaya vd., 2013), transpoze bilgisi eksikliği (Taşçı, 2012), öğretim elemanında mesleki tükenmişlik, bıkkınlık, isteksizlik (Topalak, 2013) olarak sıralanabilir.

Türkiye'deki keman eğitiminde üzerinde en fazla durulan konuların başında keman eğitim materyallerinde Türk ezgilerinin kullanımı konusu olmuştur (Coşkuner, Sevinç ve Kurtaslan, 2012). Türkiye'deki üniversitelerde verilen keman eğitimi Batı Müziği tekniklerine dayanmaktadır. Temel olarak Fransa, Almanya ve İtalya'daki eğitim sistemleri esas alınarak oluşturulmuş olan bu eğitim sistemi teknik açısından etkili olmasına rağmen Türk ezgilerinin icrasında eksik kalmaktadır. Bu durum, keman öğretmeni adaylarının kendi müziğini icra edememesine, Türk ezgilerine ilişkin formlar ve makamsal ezgi yapısına ilişkin bilgilerinin de sınırlı ve teorik çerçevede kalmasına yol açmaktadır (Parasız, 2009). Özellikle 1970'lerden bu yana Türk kemancılarının çalgı ve metot eği-

timine yönelik yaptığı çalışmalar, başlangıç seviyesinde son derece eğitici olmalarına rağmen çağdaş Türk keman eğitimi müfredatında çok fazla yer bulamamaktadır (Weinstein, 2011). Dolayısıyla Türkiye'deki keman eğitiminde Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği ezgilerinden faydalanılarak oluşturulmuş sistemli kaynaklar konusunda da ciddi bir eksiklik yaşanmaktadır (Taşçı, 2012). Hâlbuki çağdaş keman eğitiminde Türk ezgilerine yer verilmesi, hem insan doğasına uygunluk, hem eğitimin verildiği bölge yapısına uygunluk, hem de Türk müziğine dayalı olması gerektiği ilkelerinin bir gereği olup; keman eğitiminde Türk ezgilerinden faydalanmanın başta entonasyon problemlerinin çözülmesi olmak üzere sağ ve sol el tekniklerinin öğretilmesinde (Akpınar, 2014) ve öğrencilerin çalgılarını meslek hayatlarında daha verimli kullanmalarında (Nacaklı, 2004) katkı sağladığı bildirilmektedir.

Öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarına yönelik sorunlar, aynı zamanda çözüm önerilerinin de kaynağını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda ilk olarak en büyük sorun olarak bildirilen müfredatta Türk ezgilerine yeterince yer verilmemesi konusunun çözülmesi gerekmektedir(Güler, 1999, Akt.: Aksu, 2005; Nacaklı, 2004; Parasız, 2009; Weinstein, 2011; Coşkuner vd., 2012; Taşçı, 2012; Akpınar, 2014).

.Öğretmen Adayının Çalgısı ile Başarabilmesi Gerekenler

Birer öğretmen adayı olarak keman öğrencilerinin, mezun olduktan sonra çalgılarını mesleki yaşamında kullanabilecek düzeye erişmiş olmaları beklenir (Doğanay, 2011). Dolayısıyla keman eğitimcilerinin çalgılarını iyi düzeyde çalabilmeleri ve derslerinde aktif olarak kullanabilmeleri gerekir (Uslu, 2012; Angı ve Hamzaoğlu Birer, 2013). Ancak Topalak'ın (2013) Kasap'tan (2005) aktardığına göre Türkiye'de keman öğretmenlerinin çalgılarını mesleki yaşamlarında aktif olarak kullanamadıklarını bildirmiştir. Öğretmen adayı olarak öğrencilerin çalgısına hakim olabilmesi ve öğretimde kullanabilmesi (Doğanay, 2011; Uslu, 2012; Angı ve Hamzaoğlu Birer, 2013; Topalak, 2013) dışında, okul şarkılarını çalabilmesi (Nacaklı, 2004; Akpınar, 2010;Akpınar, 2014), transpoze yapabilmesi (Taşçı, 2012), makamsal şarkıları da içine alan geniş bir yelpazede çalabilmesi (Akpınar, 2012; Kaya vd., 2013), toplu hâlde çalabilmesi, topluluk kurabilmesi, kitleleri etkileyebilmesi ve yönlendirebilmesi (MEB, 2006; Kurtçu, 2012) ve öğrencileri güdüleyebilmesi (Kalem ve Fer, 2003; MEB, 2006; Tekin Gürgen, 2006; Akpınar, 2010; Ergen, 2010; Aytekin, 2012; Özmenteş, 2013; Özşaker, 2013; Çatıkkaş İşgüzen, 2014) de beklenmektedir.

Eğitim Fakültelerinde Yapılan Keman Eğitimi ile Müzik Öğretmenliğinin Gereklilikleri Arasındaki Uyum

Öğrencilerin eğitim fakültelerinde aldıkları keman eğitimi ile müzik öğretmenliğinin gereklilikleri arasındaki birçok uyumsuzluk olduğu bildirilmektedir. Bu uyumsuzluklardan ilki müfredat ve program sorunlarıdır. Hümanizm felsefesinin eğitim alanındaki yaklaşımları, eğitim müfredatının öğrencilerin gerçek hayatlarıyla ilgili konular içermesi, bilişsel ve duyuşsal anlamda öğrenci merkezli olması gerektiğini savunmaktadır (Kasapçopur vd, 2010).. Özmenteş'in (2013) çalışmasında, bir öğretim elemanı, öğrencinin edindiği repertuar ile okulda eğitim programına uygun olarak verilen repertuar arasında fark olduğunu, bunun da motivasyon düşüklüğüne neden olduğunu bildirmiştir. Bunun yanı sıra çok sesli müziğin temelini ve çoksesli yazılmış eserlerin özellikle de keman piyano sonatlarında sonatın diğer yarısı demek olan piyano eşliğinin müzik öğretmenliği bölümlerinde çoğu zaman yapılamıyor olması önemli bir eksiklik ve sorundur. Nitekim Sevgi (2003) ve Topalak (2013) da Türkiye'deki müzik öğretmenliği müfredatında eşlikli çalmaya yönelik eksikler olduğunu bildirmişlerdir. Bu bağlamda yapılan keman eğitimi eşlik olmadan yarım kalmakta gerçek müzikal yapı ortaya konulamamakta ve dolayısı ile öğretmen adayı tarafından gerçek anlamda içselleştirilememektedir.

Bu konudaki bir diğer sorun da öğrencilerin eğitimleri boyunca edindikleri bilgi ve becerileri tam olarak transfer edememesidir. Keman çalmanın öğrenilebilmesi için keman öğrencisinin, öğrenme tecrübeleri arasında ilişkiler kurarak gereken koşullarda uygulayabilmesi, bilgi ve becerilerini benzer konu ya da alanlara transfer edebilmesi gerekir (Akıncı, 1998; Url-2, 2002; Levent, 2002).

Türkiye'de müzik öğretmenliği bölümlerinde verilen keman eğitimi teknik açısından etkilidir. Ancak Türk ezgilerinin icrasında eksiklik yaşayan ve kendi müziklerini tanımayan öğrenciler yetişmesinin (Güler, 1999; Akt.: Aksu, 2005; Parasız, 2009). nedenleri araştırılmalıdır. Bu bağlamda; çağdaş Türk keman eğitimi müfredatında Türk kemancılarının çalgı ve metot eğitimine yönelik yaptığı çalışmaların çok fazla yer bulamadığı (Weinstein, 2011), Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği ezgilerinden faydalanılarak oluşturulmuş sistemli kaynaklar ve metot konusunda da ciddi bir eksiklik yaşandığı görülmekte (Taşçı, 2012), bunlara eğitimin düzensizliği de eklendiğinde başta transpoze problemi olmak üzere; tutuş problemi, ve yay bağları problemi gibi pek çok soruna

DOI: 10.7816/idil-07-51-12

yol açmaktadır (Taşçı, 2012).

Müzik eğitiminin, öğrencilerin yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun olarak öncelikle kendi kültüründen izler taşıyan okul şarkılarıyla yapılması oldukça önemlidir(Akpınar, 2010). Keman eğitiminde Türk ezgileri taşıyan okul şarkılarına yer verilmesinin, öğrencilerde entonasyon problemlerinin çözülmesi, sağ ve sol el tekniklerinin öğretilmesi (Akpınar, 2014) ve çalgılarını meslek hayatlarında daha verimli kullanmalarına (Nacaklı, 2004) katkıda bulunmasına rağmen öğrencilerin okul şarkıları çalmayı öğrenemediği/öğrenmediği görülmektedir.

Keman öğretiminde yaşanan sorunlar; özveri ve disiplin gerektiren çalgı öğretimi/öğrenimi sürecini olumsuz etkilemekte; öğretmenlerde duygusal tükenmişlik, , isteksizlik ve gerginlik yaratabilmekte, bu da öğretmenin kişisel başarısını ve beraberinde keman eğitiminin kalitesini de düşürmektedir (Topalak, 2013).

YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği bu çalışmada araştırma tekniği olarak "içerik analizi" kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları'nda keman eğitimi veren öğretim elemanları örneklemini ise yedi coğrafi bölgeyi içine alacak şekilde 11 üniversiteden 22 öğretim elemanı oluşturmuştur. Türkiye'nin coğrafik yapısı göz önünde bulundurularak, yedi bölgeden en az bir müzik eğitimi anabilim dalının (Doğu Karadeniz'den 1, Batı Karadeniz'den 2, İç Anadolu'dan 6, Doğu Anadolu'dan 6, Ege'den 3, Güneydoğu Anadolu'dan 1, Marmara'dan 2, Akdeniz'den 1) örneklem içinde bulunmasına dikkat edilmiştir.

Öğretim elemanlarına yüz yüze yarı yapılandırılmış **"keman öğretim sürecinde kazanılan bilgi ve becerilerin mesleki yaşamda kullanımı"**ile ilgili sorular sorulmuş, görüşmeler kayıt cihazına kaydedildikten sonra metinleştirilip Nvivo programına girilerek ilişkilendirme, öznitelik değerlerine göre karşılaştırma, özetleme, kod defteri, metafor ve anekdot oluşturma, görselleştirme, negatif vaka analizi gibi analizler yapılmıştır. Öğretim elemanlarına yöneltilen görüşme sorularının kodlayıcı güvenirliğini gösteren Cohen κ katsayısı κ = .60 (95% CI, -0,02 to .999 olarak hesaplanmıştır. Öğretim elemanlarının sosyo-demografik durum bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır.

Araştırma örnekleminde bulunan öğretim elemanlarının adları etik nedenlerle içerikte kullanılmamıştır. Bunun yerine her bir katılımcıya ÖE1, ÖE2, ÖE3, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7, ÖE8, ÖE9, ÖE10, ÖE11, ÖE12, ÖE13, ÖE14, ÖE15, ÖE16, ÖE17, ÖE18, ÖE19, ÖE20, ÖE21, ÖE22 şeklinde kodlar verilmiştir. Bu kodlar altında katılımcıların; öğretim elemanlarının numara, yaş, cinsiyet, unvan, mezun olunan lise türü, ortaöğretimde çalışma süresi, üniversitede çalışma süresi ve yürüttüğü dersler ile ilgili bilgileri verilmiştir(Çizelge1).

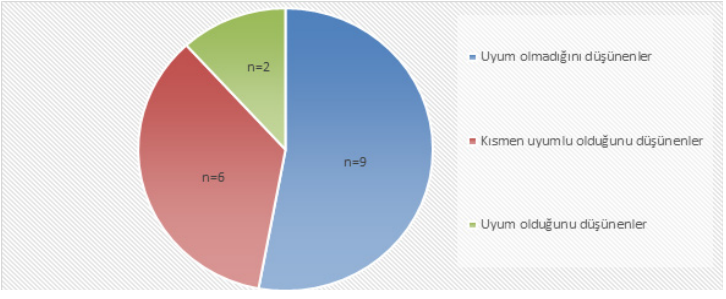
Çizelge 1.

Ö.E. No	Yaş	Cinsiyet	Unvan	Mezun Olunan Lise Türü	Orta öğretimde Çalışma Süresi	Üniversitede Çalışma Süresi	Yürüttüğü Dersler
1	41	Erkek	Yrd.Doç.Dr.	Meslek Lisesi	15 yıl	9 yıl	Keman, Geleneksel Türk Müziği, Müzikoloji, Türk Sanat Müziği (Nazariyat –Uygulama) 11 Müzik Tarihi, Müzik Kültürü, Bilgisayar 1
2	46	Kadın	Doç.Dr.	Normal Lise	4 yıl	21 yıl	Keman, Okul Çalgıları
3	55	Erkek	Prof.Dr.	Normal Lise	6 yıl	24 yıl	Keman, Orkestra ve Oda Müziği, Öğretmenlik Uygulaması, Özel Öğretim Yöntemleri
4	44	Erkek	Doç.Dr.	Normal Lise	3 yıl	17 yıl	Keman, Viyola, Materyal Tasarım
5	39	Kadın	Doç.Dr.	Güzel Sanatlar Lisesi	8 yıl	10 yıl	Keman, Lisanüstü Keman
6	37	Kadın	Yrd.Doç.Dr.	Güzel Sanatlar Lisesi	Çalışmamış	14 yıl	Keman, Oda Müziği
7	39	Erkek	Yrd.Doç.Dr.	Normal Lise	Çalışmamış	20 yıl	Keman
8	30	Kadın	Öğt.Gör.	Güzel Sanatlar Lisesi	Çalışmamış	4 yıl	Keman
9	58	Erkek	Prof.Dr.	Normal Lise	8 yıl	27 yıl	Keman, Ud, Eğitim Müziği Besteciliği, Geleneksel Türk sanat Müziği, Okul Çalgıları 1-2, Eğitim Müziği Dağarı, Sınıf Öğretmenliği Müzik-1, Kemanda Türk Müziğinin Kullnımı 1-2, Eğitim Müziği Besteleme ve Çok Seslendirme Yöntemleri 1-2
10	43	Erkek	Öğt.Gör.	Normal Lise	Çalışmamış	16 yıl	Keman, Oda Müziği
11	49	Erkek	Yrd.Doç.Dr.	Normal Lise	Çalışmamış	27 yıl	Keman, THM Koro, Çalgı Eğitiminde Makamsal Analiz ve Seslendirme Yöntemleri
12	41	Erkek	Doç.Dr.	Güzel Sanatlar Lisesi	Çalışmamış	18 yıl	Keman, Orkestra
13	57	Kadın	Yrd.Doç.	Normal Lise	4 yıl	21 yıl	Keman, Oda Müziği, Öğretmenlik Uygulaması
14	58	Kadın	Prof.Dr.	Normal Lise	1 yıl	37 yıl	Keman
15	24	Erkek	Arş.Gör. Dr.	Normal Lise	Çalışmamış	4 yıl	Keman
16	34	Kadın	Yrd.Doç.Dr.	Güzel Sanatlar Lisesi	1 yıl	16 yıl	Keman, Piyano, Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi
17	56	Kadın	Prof.Dr.	Normal Lise	2 yıl	30 yıl	Keman, Özel Öğretim Yöntemleri, Öğretmenlik Uygulaması, İleri Ana Dal Eğitimi ve Öğretimi
18	60	Erkek	Öğt.Gör.	Normal Lise	12 yıl	26 yıl	Keman, Eğitim Müziği Besteleme, Form ve Biçim Bilgisi
19	64	Kadın	Prof.	Normal Lise	6 yıl	37 yıl	Keman, Keman Pedagojisi, Oda Müziği ve Orkestra
20	54	Erkek	Prof.Dr.	Normal Lise	Çalışmamış	23 yıl	Keman, Orkestra
21	36	Kadın	Yrd.Doç.Dr.	Normal Lise	2 yıl	13 yıl	Keman
22	59	Erkek	Prof.	Normal Lise	3 yıl	35 yıl	Keman

Görüşme Yapılan Öğretim Elemanlarının Demografik Verileri

BULGULAR VE YORUMLAR

Keman Öğretim Sürecinde Kazanılan Bilgi ve Becerilerin Mesleki Yaşamla Uyumu ile İlgili Görüşler Öğretim elemanlarına, "Eğitim fakültelerinde yapılan keman öğretimi, müzik öğretmenliğinin gerekleri ile ne kadar örtüşmektedir?" şeklinde sorulan soruya yanıt olarak belirttikleri görüşlerine ilişkin bulgular Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Öğretim Elemanının Eğitim Fakültelerinde Yapılan Keman Öğretimi ile Müzik Öğretmenliğinin Gereklilikleri Arasındaki Uyum Hakkındaki Görüşleri

Şekil 1'deki bulgulara göre; öğretim elemanlarının (n=9) eğitim fakültelerinde yapılan keman öğretimi ile müzik öğretmenliğinin gereklilikleri arasında uyum olmadığını düşünmekteyken; öğretim elemanlarının (n=6) kısmen uyum olduğunu, (n=2) ise uyum olduğunu düşünmektedir.

Uyum olmadığını ancak bunun önemli olmadığını düşünen ÖE19, müzik öğretmenini biçimlemek için bu derslerin önemli olduğu ile ilgili görüşlerini şöyle açıklamıştır:

"Keman öğretimi ile müzik öğretmenliğinin örtüşmesine gerek yok. Ben seni nasıl biçimleyeceğim?"

ÖE 15 Şu an uygulanan keman eğitiminin mesleki yaşamla örtüşmediğini şöyle bildiriyor:

"Bence şu anda **%80 örtüşmüyor.** Çünkü ülkenin gerçeklerini göz ardı etmemek gerekiyor"(ÖE15).

"Örtüşmediği noktalar var**. Konservatuarmış gibi** düşünülen bir yaklaşım var. Hiç önem verilmeden öğrencinin boş mezun edildiği durumlar da sayılabilir"(ÖE6).

Okul deneyimi dersi kapsamında izlenen öğrencilerin yaşadığı sıkıntılara ilişkin uygulama hocalarının görüşlerini ÖE4 şöyle aktarıyor:

"Siz burada konservatuar öğrencisi mi yetiştiriyorsunuz? Konçertolar çaldırıyorsunuz'' oraya gidip uygulama hocalarının söylediği birçok şey, işte küçük okul şarkılarını çalamadıklarını söylüyorlar öğrencilerin"."Okulda kullanacaklarının çok üzerinde şeyler çalıyorlar burada. Sonatlar konçertolar çaldırıyoruz. Ama daha sonra kapatıyor öğretmen olduğu zaman" (ÖE2).

İleri düzey keman çalışmaları yapıldığını, ancak bu çalışmaların ilerlemenin doğasında olduğunu ÖE22 şöyle aktarıyor: "Tabi ki bizim burada verdiğimiz bilgiler çocuklara çok fazla geliyor. Yani programın çok çok üzerine çıkıyoruz ama şimdi bu demek değildir ki o programa göre kalalım. O zaman matematikte de 4 işlem yetiyor yani gerçek hayatta onu öğrensin gitsin ne gerek var logaritmaya trigonometriye yani değil mi? Onun gibi(…) ama programlarla daha örtüşebilir bir öğretim yoluna gidilebilir. Şu an biz uzağız yani"(ÖE22).

"Eğitim fakültelerinde ve uygulanan müfredatla müzik öğretmenin müzik eğitiminde uyguladığı müfredat arasında **paralellik yok** yani burada verdiğimiz eğitim öğretmenin öğretmen adayının aktif mesleki hayattaki ihtiyacını tam olarak karşılayamıyor arasında yani farklılıklar var"(ÖE1).

"Bizim öğretmen adayına verdiğimiz bir misyon var bir vizyonu var misyonu var bunu uygulamak zorunda fakat direk olarak buradan aldığı eğitimi gidip o bölgede uygulaması mümkün değil. Keman eğitiminde de aynı bu çok fark etmiyor" (ÖE1).

"Ama gerçekten keman eğitimi için sekiz yıl eğitim alan bir öğretmen adayı çalgısını o çocukların zevk alacağı düzeyde çalabilmeli bir şarkıyı seslendirebilmeli bir türküyü çalabilmeli. Böyleyse doğru bir eğitim sürüyor demektir. Değilse bir yerde yanlışlık var demektir. Bugün ki gerçeği de siz biliyorsunuz, böyle mi? Bence değil"(ÖE3).

"Yani biz ortaöğretime ya da ilköğretime yönelik bir keman eğitimi maalesef gerçekleştirmiyoruz"(ÖE11).

"Amaç şuysa, amaç çalgının boyutlarını zorlamak, teknik olarak aşama kaydetmekse doğru yoldayız. Ama bunları yaparken kendi müziğimizden dediğim gibi şarkıdan, türküden neyse işte zeybek olur marş olur, bunları çalamıyorsa biraz sıkıntı var demektir(…)" (ÖE11).

"Tabi öğrencilerde gidince şok oluyorlar. Öğrendikleri bilgilerin artık %1 i mi lazım oluyor onlara o kadar küçük bir oran. Fazla abartıyoruz yani. Tabi MEB ile yıllardır üniversitelerin bağı kopuk iyi bir bağ kurulması lazım programları da bildiğim kadarıyla kuşa çevrili. Ders sayısı azaltıldı falan. Çocukların orada hayatı koşturmayla geçiyor törenlere hazırlık falan duyduğumuz kadarıyla" (ÖE22).

Uyum olduğunu düşünenler bazı öğretim elemanlarının görüşleri ise şu şekildedir:

"Aslında **tamamıyla örtüşüyor.** Burada gerçekten üst düzey eğitim vermeye çalışıyoruz her yönüyle. Her ne kadar bir konservatuvardaki çok iyi çalıcı amacımız yok ama buradan yetişen öğrencinin öğretmen olduğunda çalgısını kullanamaması gibi bir şey söz konusu olamaz. Çünkü hedeflerimiz gerçekten güzel. O noktada biraz çocuğun bunu istemesi gerekiyor. Okulda kullanacaklarının çok üzerinde şeyler çalıyorlar burada. Sonatlar konçertolar çaldırıyoruz. Ama daha sonra kapatıyor öğretmen olduğu zaman" (ÖE2).

"Şimdi aslında kullanabiliyor bizim öğrencilerimiz, görüyoruz yani. Çalıyorlar. Keman çalıyor, kimisi korosunu çıkartmış, yanında keman çalıyor mesela" (ÖE16).

Kısmen uyumlu olduğunu düşünen bazı öğretim

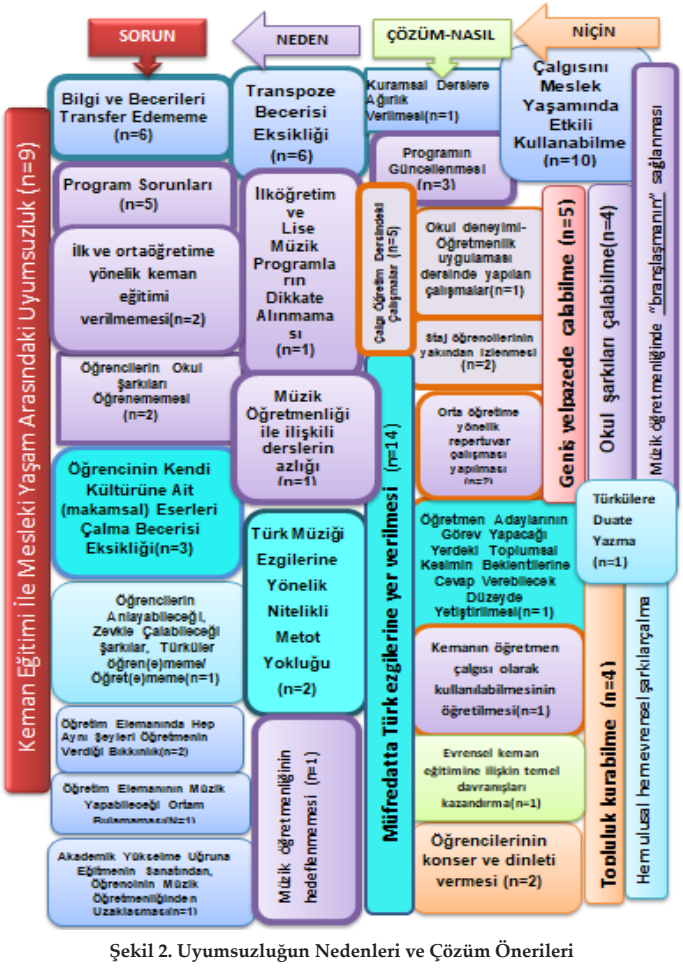
DOI: 10.7816/idil-07-51-12

elemanlarının görüşleri şu şekildedir:

"Dersi işletebilecek kadar çalabilir mi? Evet çalabilir. Var olan notları çalabilir. Buradan mezun olan öğrencilerimizin %95 i müfredattaki şarkıları ya da türküleri kemanıyla seslendirebilir ve öğrencinin de hoşuna gideceğinden eminim. Ama şu var ki biz burada tabi ki daha iyisini öğretebilmek için uğraştığımızdan dolayı milli eğitimde çalacağı baz alınmıyor. Burada daha üst düzey öğretiliyor orada daha basit şeyler çaldırılıyor"(ÖE7).

"Öğretmenliğin gerekleriyle (enstrüman, piyano) % 50 örtüşmektedir diğer % 50 öğrendikleri sözel bilgileri aktarma olarak düşünüyorum"(ÖE8).

Eğitim fakültelerinde yapılan keman öğretimi ile müzik öğretmenliğinin gereklilikleri arasındaki uyumsuzluğun nedenlerine ilişkin bulgular ise Şekil 2'de verilmiştir. Bu diyagramla; uyumsuzluğun ***nedenleri,*** çözüm önerileri ve bu önerilerin ***neden gerekli olduğuna*** ilişkin öğretim elemanı görüşleri verilmiştir. Bağlantılı görüşleri daha anlaşılır kılmak için, **birbiri ile ilişkisi olan görüşler,** ***aynı renk*** ve bu rengin ***farklı tonları*** ile gösterilmiş, bazı görüşlerin bağlantıları ise ***aynı renk çerçeve*** ile belirginleştirilmeye çalışılmıştır.

Şekil 2. Uyumsuzluğun Nedenleri ve Çözüm Önerileri

(Ağaç Diyagramı)

Şekil 2' deki bulgulara göre; öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde yapılan keman öğretimi ile müzik öğretmenliğinin gereklilikleri arasındaki uyumsuzluk ile ilgili sorunların başında "Bilgi ve becerileri transfer edememe, kullanamama"yı (n=6) ve "Müfredat-program sorunları"nı (n=5), gösterilmiştir. Uyumsuzluğun nedenlerinin başlıcaları ise; "Öğrencinin kendi müzik kültürüne ait eserleri çalma becerisi eksikliği" (n=3), "Öğrencilerin okul şarkıları öğrenmemesi" (n=2), "İlköğretim ve lise müzik programlarının dikkate alınmaması" (n=1), "Müzik öğretmenliği ile ilişkili derslerin azlığı"(n=1), şeklindedir.

Transpoze becerisi eksikliğine ilişkin ÖE 11 şu şekilde görüşlerini bildirmiştir:

"Bana gelip danışıyorlar. Hocam "la" dan pes geliyor, oktav okuttum tiz geliyor. Bende diyorum ki bunu transpoze etmek yani "la" değil de"re"yi almak , "do"yu almak hiç aklınıza gelmedi mi?(…)Bunları çok iyi bilmesi gerekir müzik öğretmenlerinin. Ama bilmesi için de öğretilmesi gerekir "(ÖE11).

Bilgi ve becerileri transfer edememe sorunu ileilgili görüşlerden bazıları şu şekildedir:

"Biz burada diğer teknikleri de öğretiyoruz, işte onları da türküye uyarlayabilmeli. İşte bu konuda eksiklikler var. O teknikler sanki büyük konçertolar büyük sonatlar içinmiş gibi öğrenilen şeyler orada kalıyor, bilgi transferi gerçekleşmiyor" (ÖE6).

"Şimdi müzik öğretmenliği olarak düşündüğümüz zaman yani bizim bir toplumsal gerçeğimiz var gerçeğimiz şu acaba çocuk müzik öğretmenliği bölümde bölümünde aldığı çaldığı eserlerin kaç tanesini aktif öğretmenlik hayatında uyguluyor başka bir sorun mesela" (ÖE1).

"Öğretmen bir de ortam bulamıyor müzik yapabileceği. Doğuya bir yere atanıyor belki de oradaki tek müzik öğretmeni beraber müzik yapacağı bir arkadaşı yok. Bir yere kadar dayanıyor ondan sonra pes ediyorlar sanırım. Yoksa o bilinci vermeye hepimiz çabalıyoruz" (ÖE2).

Verilen eğitimin ***Türkiye'nin gerçekleri*** ile örtüşmediğini ÖE10 şöyle aktarıyor:

"Burada çok iyi keman çalabilirsiniz ama eğer müzik öğretmeni olarak atandığınız zaman donanımlı bir müzik öğretmeni olursunuz (…) Türkiye'nin gerçeğiyle ilgili bunlar bence üst düzey kalıyor. Yani orada sizin bu kadar ente-

lektüel bir iş yapmanız önemli değil. Tabi ki donanım olarak bu size yansıyacaktır ama bir halk ağırlıkla olan bağlamayı çalmak bence çok etkili bir yöntem olacaktır ama şimdi bu da Anadolu için geçerli, belki büyükşehir kompozisyonu için çok farklı bir portföy onu da düşünmek gerekiyor "(ÖE10).

Bu ***görüşün aksini savunan*** ÖE17 görüşlerini şöyle aktarmıştır:

"Şöyle bir görüş vardır yıllardır, belki hala var; siz sanatçı ya da çalgıcı olmayacaksınız. O kadar ağır sonatlar, konçertolar, etütler çalmanız gerekmiyor. Siz müzik öğretmeni olacaksınız. Uzun yıllardır bu çok yaygın bir görüştü, belki hala bu görüşü savunanlar vardır. Ama bir taraftan müzik öğretmeni olacak bu gençler, müzik yaptıracaklar. Dolayısıyla çok şey bilmeli ki bildiklerinin bir kısmını aktif olarak karşı tarafa iletebilmeli, öğretebilmeli. Şimdi kendisi müzisyen olsun ki, müziği anlasın, kendi seviyesinde müziği anlıyor ve de icra edebiliyor olsun ki öğrencilerine de şevk, heyecanı gönderebilsin, hissettirebilsin" (ÖE17).

Repertuvarla ilgili sorun ÖE14 şöyle bildirmiştir.

"Zaten derslerimizde ***okul şarkıları eğitim müziğine*** dair çok da fazla repertuar elde edemiyorlar. Eksikler "(ÖE14).

"Sürekli olarak ***eğitim müziğiyle ilgili ellerinde geniş bir repertuarın*** olması gerektiğini düşünüyorum. Bu yapılabilir aslında nasıl ki biz bir dönem içinde sekiz tane eser diyorsak, hiç olmazsa dört tane de okul şarkısı, dört tane türkü diyebiliriz. Bunlar büyük ölçekli olmak zorunda değil zaten " (ÖE14).

Akademik çalışmanın dezavantajlarını ÖE12 şöyle özetlemiştir.

"Eğitim konusu ve güzel sanatlar liselerindeki hocalar ve eğitim fakültelerindeki hocaların (…) sadece akademik yükselme için, tez makale dil eğitimi ablukasının içinde sanatlarından uzaklaşıyorlar. Aslında bu yatırım müziğe yapılsa bu enerji neler yetiştirebiliriz. Ama maalesef hepimiz aynı yollardan geçiyoruz " (ÖE12).

Uyumsuzluğun nedenlerine ilişkin görüşlerin bazıları şu şekildedir:

Müfredat programı sorunları ile görüşlerden bazıları şu şekilde bildirilmiştir:

"Eğitim fakültelerinde ve uygulanan müfredatla ***müzik öğretmenin müzik eğitiminde uyguladığı müfredat arasında paralellik yok.*** Yani burada verdiğimiz eğitim öğretmenin öğretmen adayının aktif mesleki hayattaki ihtiyacını tam olarak karşılayamıyor"(ÖE1).

"Sadece keman eğitimi değil başta şeyden başlamak lazım çatı eğitim kavramından başlamak lazım, tüm müfredattan başlamak lazım. Tabi bunun içinde keman da var "(ÖE1).

"İcracılık eğitimine yönelik değil daha çok keman öğretimi ve belli bir düzeyde keman çalgısının becerilerinin kazandırılmasına yönelik olarak düzenlenmelidir. ***Eserler yeniden bir kontrol edilerek güncellenmelidir***" (ÖE4).

"Almış oldukları derslerde örneğin; şu an ***bizim özel öğretim yöntemleri, eğitim müziği dağarı dışında öğretmenlikle ilişkilendirebileceğimiz hiçbir dersimiz yok ve çok yetersiz.*** Buradan mezun olan öğrencilerimiz ilk olarak ilköğretim müzik öğretmenliği yapıyorlar, ama özel öğretim yöntemleri, eğitim müziği dağarı ve materyal tasarımı gibi dersler dışında müzik alanıyla ilgili farklı dersler almıyorlar. O çağ çocuklarıyla neler yapabileceklerse o tür dersler almalılar" (ÖE5).

"Programa bağlıyorum. Programların yeniden düzenlenip keman eğitiminin ***hem evrensel hem de kendi ulusal müziklerimizden yeteri derecede yararlanılarak karma biçimde gerçekleştirilmesi*** gerekir. Özellikle belki de son sınıfta tamamen oraya yönelik repertuar verilmeli" (ÖE11).

Öğrencilerin ***müzik öğretmenliğini hedeflemediklerine*** ilişkin ÖE14 görüşlerini şu şekilde bildirmiştir:

"Ama zaten benim gördüğüm kadarıyla bu kuruma müzik öğretmeni olmak üzere geliyorlar ama hiç kimse çok da fazla müzik öğretmenliği düşünmüyor. Herkes ya akademisyen olmayı hedefliyor ya bir orkestrada koroda görev almayı hedefliyor. Bu konuda bir araştırma yapılacak olsa müzik öğretmen kimler olmak istiyor denilse son sınıfta diyelim 50 öğrenci varsa altı yedisi ben olmak istiyorum diyebilir.(…) Çok yanlış bir kavram(…)"

Uyumsuzluğun nedenlerine ilişkin öğrencinin ***kendi kültürüne ait eserleri çalma becerisi eksikliğini,*** öğrencilerin yerel repertuvar çalamaması ile ilgili olarak ÖE 11 tarafından şu şekilde belirtilmiştir:

"Tabi şu an Türkiye'de yaşıyoruz yani sizde takdir ederseniz ki her tarafımız bizim kendi müzik kültürümüzle dolu buna ait bir becerisi yoksa öğretmen adayının, yani kemana dair bir becerisi yoksa öğretmenlik hayatında mutlaka

DOI: 10.7816/idil-07-51-12

sıkıntılar yaşayacaktır"(ÖE1).

"Yoksa inanın bunları yapamazsa ben de zaman zaman üniversite hayatımda sınıf öğretmenliklerinde derse girdim. Beş dakika, on dakika konçertoyu çalıyorsunuz. Öğrenciler ve toplumun beklentileri farklı yönlerde. Bizden bir şey yok mu diyor, en azından duygularını öyle anlatıyor. Yani bizim müziğimizden bir şey yok mu diyor. Şu şarkı, şu türkü yok mu bana çalabilir misiniz?" (ÖE11).

"Bir kere siz orda ki topluma, orda ki çocuklara kendilerinin dilinden konuşamıyorsanız, onlarla iletişim kurma ihtimaliniz yok. Yani şöyle örnek vereyim ben size Sivas'ın Zara ilçesine gittiniz Zara'nın bir köyünde öğretmenlik yapıyorsunuz sizin onlara belli birtakım davranışlar verebilmeniz için başta onların penceresiyle onlara yaklaşmanız gerekiyor siz eğer o Sivas'ın bir türküsünü bilmiyorsanız veya o bölgenin kendi müzik eserlerini şunları bunlar bilmiyorsanız sizin o insanların müzikal yeteneklerini geliştirme şansınız yok zaten yani olay burada kilitleniyor" (ÖE1).

Makamsal çalma eksikliğine ilişkin ÖE11 şu şekilde görüşlerini bildirmiştir:

"Oradaki müzik programının çok iyi tanınması gerekiyor. Müzik öğretmenini neler beklediğinin orada görülmesi gerekiyor. Mesela bizim şimdi 10 kadar makam söz konusu ortaokulda programında, lisede de vardı lise programını tanımıyorum , bilmiyorum ama yaklaşık 10-15 civarında bir makam söz konusu. Siz bu makamları kemanınızda çalamazsanız nasıl öğreteceksiniz? "(ÖE11).

Literatürdeki çalışmalara baktığımızda; bilgi ve becerileri transfer edememe, kullanamama (Akıncı, 1998; Url-2, 2002; Levent, 2002; Özdemir ve Uzel, 2010), müfredat-program sorunları (Sevgi, 2003; Kasapçopur ve diğerleri, 2010; Özmenteş, 2013; Topalak, 2013), öğrencinin kendi müzik kültürüne ait beceri eksikliği (Güler, 1999; Akt.: Aksu, 2005; Parasız, 2009; Weinstein, 2011; Akpınar, 2012; Coşkuner, Sevinç ve Kurtaslan, 2012; Taşçı, 2012), öğrencilerin okul şarkıları öğrenmemesi (Nacaklı, 2004; Akpınar, 2010;Akpınar, 2014), ilköğretim ve lise müzik programlarının dikkate alınmaması (Kaya ve diğerleri, 2013), makamsal çalma ve beceri eksikliği (Akpınar, 2012; Kaya ve diğerleri, 2013), transpoze becerisi eksikliği (Taşçı, 2012), öğretim elemanında, hep aynı şeyleri öğretmenin verdiği bıkkınlık (Topalak, 2013) gibi konu ve sorunların müzik eğitimindeki önemine değinildiği; bu çalışmaların araştırmamızda elde edilen bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Ancak öğretim elemanının, müzik yapabileceği ortam bulamaması ve akademik yükselme uğruna öğretim elemanının sanatından, öğrencinin müzik öğretmenliğinden uzaklaşmasına ilişkin olarak literatürde karşılaştırılabilir herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Keman Öğretim Sürecinde Kazanılan Bilgi ve Becerilerin Mesleki Yaşamda Kullanılabilmesi ile İlgili Görüşler

Bu bölümde, öğretim elemanlarına, "Derslerinizde öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında (müzik öğretmenliğinin gerekleri doğrultusunda) kullanmalarına yönelik ne tür çalışmalara yer veriyorsunuz? (ya da verilmelidir?). Bu durumla ilgili olası çözüm önerileriniz nelerdir? Öğretmen adayı çalgısıyla neleri başarabilmelidir?" şeklinde sorulan soruya yanıt olarak belirttikleri, görüşlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarına yönelik olarak derslerinde verdiği çalışmalar "Çalgı öğretim dersinde yapılan çalışmalar"(n=5), "Okul deneyimi-Öğretmenlik uygulaması dersinde yapılan çalışmalar"(n=1),"Öğrenciye evrensel keman eğitimine ilişkin temel davranışları kazandırma"(n=1), "Öğrenciyi isteği ve ilgisi doğrultusunda yönlendirme" (n=1) ve staj öğrencilerinin yakından izlenmesi (n=2) gösterilmiştir (Şekil 2).

Staj öğrencilerinin yakından izlenmesinin önemi ile ilgili bazı görüşler şöyle aktarılmıştır:

"Staj da bunu denemeye çalışıyoruz. Staj okullarında küçük konserler, dinletiler vermelerini istiyoruz. Derslerini de izliyoruz zaten"(ÖE4).

"Öğrencilerimin edindikleri bilgi ve becerileri, zaman geçirmeden son sınıfta Okul Deneyimi- Öğretmenlik uygulaması derslerinde kullanmalarını sağlıyorum. (Uygulama okulunda çalgısını aktif olarak kullandırarak)" (ÖE13).

"Mutlaka en az bir dönemde düzgün bir performans yapmalarını istiyoruz. Ya da çalgı gruplarını oluşturmalarını istiyoruz ve müdürlerden oradaki idarecilerden dönüt alıyoruz. Takip ediyoruz." (ÖE4).

"Hem grup alırım hem de diğer grupların koordinasyonlarına bakarım ve okullardan da dönüt alıyoruz. Mutlaka en az bir dönemde düzgün bir performans yapmalarını istiyoruz. Ya da çalgı gruplarını oluşturmalarını istiyoruz ve müdürlerden oradaki idarecilerden dönüt alıyoruz. Takip ediyoruz. Sadece staj dosyasını oluştur, getir değil. Biz müzik

öğretmeniyiz, ekstra yapmamız gereken bir şeyler daha var. Bunları da ek puan olarak değerlendiriyoruz o dersler içerisinde"(ÖE4).

Müzik öğretmeninin ***evrensel keman eğitimi*** alması gerektiğini ancak repertuvar olarak mesleğe yönelik birikimin de oluşturulmasının önemini (ÖE1) şöyle açıklıyor:

"(…)başka bir sorun şu var ,(…) o öğrenci onları müzik öğretmenliği hayatında kullanmayacak diye, ona o eğitimi vermemezlik yapamazsınız. Onun için kafamızda böyle bir şemayı geliştirdik. Yani önce temel davranışları alır, zaten evrensel bir keman eğitimidir." (…)"Müzik öğretmenliği esnasında kullandığı, kullanması gereken repertuar hangi yönlüyse o yöne doğru verilir. İki kendi kişisel istekleri, ilgileri doğrultusunda yönlendirilir"(ÖE1).

Literatürdeki çalışmalara baktığımızda; çalgı öğretim dersinde yapılan çalışmaların (Günaydın, 2009; Kurtaslan, 2014), okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersinde yapılan çalışmaların (Yener, 2004), öğrenciye evrensel keman eğitimine ilişkin temel davranışları kazandırmanın (Torlular, 2005) ve öğrenciyi isteği ve ilgisi doğrultusunda yönlendirmenin (Özmenteş, 2013) öğretmen adaylarının meslek hayatlarına yönelik bilgi ve beceri kazanmalarını sağlayacağı bildirilmiştir. Bu çalışmaların, araştırmamızdaki bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Bilgi ve Becerilerin Meslek Hayatında Kullanılmasına Yönelik Yapılması Gerekenler

Bulgulara göre; öğretim elemanları, öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarına yönelik gerekliliklerin başında; "Müfredatın güncel olması" (n=3) ve "Öğrencilerinin konser ve dinleti vermesi" (n=2) gelmektedir. Bildirilen diğer görüşler ise; (n=2) "Öğrencilerinin konser ve dinleti vermesi", (n=1) "Staj öğrencilerinin yakından izlenmesi" ve (n=1) "Öğretmen adaylarının görev yapacağı yerdeki toplumsal kesimin beklentilerine cevap verebilecek düzeyde yetiştirilmesi" şeklindedir (Şekil 2).

Müfredatın güncellenmesi gereği ile ilgili olarak bazı öğretim elemanlarının görüşleri şu şekildedir:

"**Programın yeniden revize edilmesi lazım**. Müzik öğretmenliği programı şu an tam bir revizyona muhtaçtır. Çünkü 10 yıllık dönemini geçmiştir. 2006-2014 neredeyse 10 yıl. Bunun normal süreci 5-6 yıldır. Yeni bir revizyona ihtiyaç vardır. Bu anlamda keman eğitiminin de yaylı çalgılar müfredatının da yeniden düzenlenmesi gerekir. Çünkü yeni üretimler oldu. Yeni yaklaşımlar, yeni yönelimler bunların dahil edilmesi gerekir"(ÖE4).

"İcracılık eğitimine yönelik değil daha çok keman öğretimi ve belli bir düzeyde keman çalgısının becerilerinin kazandırılmasına yönelik olarak düzenlenmelidir. Eserler yeniden bir kontrol edilerek güncellenmelidir" (ÖE4).

"Uygulayabilmeleri için bir kere ilk öncelikli olarak kullandığımız müfredat programının, bizim müzik öğretmeninin toplumda ihtiyacı olan şeyleri vermesi gerekiyor. En baştaki kural o (…) onun müzik öğretmenliği hayatında ihtiyacını karşılayabilecek bir müfredat programı önüne konulur, (…) ama sizin temel bir çatı oluşumunuz yoksa bunun altında yapacağınız her şey boşta kalıyor"(ÖE1).

"Bizim programlarımız belli. Diyorsunuz ki, 1.sınıfta bunu çalar şunu çalar. Parça vermiyorsunuz. Ama konçertolar çalar diyor. Etüt çalar. Ben bunun kendi müziğimizle paralel gitmesinden yanayım. (…), gerekirse makam adları da geçerek, hicaz makamında çalar, rast makamında çalar, türkü çalar, şarkı çalar biçiminde keşke devam etse, keşke olsa. Bunlar hem öğrencimiz açısından, hem bizim ülkemiz açısından zenginliktir. Dünyanın belki de en zengin, en güzel müziğine sahibiz. Yani bugün kullanılan 50 küsur makam, yirmi bin şarkı, on bin türkü neyse böyle bir repertuvara sahibiz"(ÖE11).

Öğrencilerin ***dinleti*** yapmalarına ilişkin ÖE13' ün görüşü şu şekildedir:

"Küçük oda müziği gruplarıyla, ilk ve orta öğretim kurumlarında yapılabilecek küçük dinletilerle öğrendiklerini sergileyebilmeleri ve bunun sonunda taktir görmeleri, becerilerini kullanmaları açısından etkin bir çalışmadır " (ÖE13).

Literatürdeki çalışmalara baktığımızda; müfredatın ve kullanılan kaynakların güncel ve öğrencilerin öğrenim düzeylerine uygun olması (Uçan, Akt.: Torlular, 2005; MEB, 2006), öğrencilerin konserleri izlemeleri ve konserlere katılmalarının (Varış, 2007; Ergen, 2010; Aytekin, 2012; Kurtçu, 2012; Özmenteş, 2013) önemine değinildiği, bu çalışmaların araştırmamızdaki bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Staj öğrencilerinin yakından izlenmesi ve öğretmen adaylarının görev yapacağı yerdeki toplumsal kesimin beklentilerine cevap verebilecek düzeyde yetiştirilmesinin bilgi ve becerilerin meslek hayatlarına aktarılmasının temel gerekliliklerı arasında yer aldığına dair literatürde bir çalışmaya

DOI: 10.7816/idil-07-51-12

rastlanmamıştır.

Bilgi ve Becerilerin Meslek Hayatında Kullanılmasına Yönelik Sorunlar

Öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarına yönelik sorunlara ilişkin bulgular Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2'deki bulgulara göre; öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarına yönelik bildirdikleri sorunların başında "Müfredat sorunu" (n=3) gelmektedir. Bildirilen diğer sorunların başlıcaları ise; "Öğrencilere ilk ve orta öğretime yönelik keman eğitimi verilememesi" (n=2), "Mesleki tükenmişlik, bıkkınlık, isteksizlik" (n=2) ve "Türk ezgilerine yönelik eğitimde nitelikli metot yokluğu" (n=1) şeklindedir.

ÖE11 öğrencilerin ***mesleki uygulama alanlarının dikkate alınarak*** eğitim yapılmasını şöyle anlatıyor:

"**Oradaki (*ortaöğretimdeki)*** müzik programının çok iyi tanınması gerekiyor. Müzik öğretmenini neler beklediğinin orada görülmesi gerekiyor. Mesela bizim şimdi 10 kadar makam söz konusu ortaokulda programında, (…)Siz bu makamları kemanınızda çalamazsanız nasıl öğreteceksiniz?"

Öğrencilerin mesleğe atıldıktan sonra «mesleki tükenmişlik ve bıkkınlık, isteksizlik» yaşadıklarını belirten ÖE2 şunları söylemiştir;

"O noktada biraz çocuğun bunu istemesi gerekiyor. Okulda kullanacaklarının çok üzerinde şeyler çalıyorlar burada. Sonatlar konçertolar çaldırıyoruz. Ama daha sonra kapatıyor öğretmen olduğu zaman".

"Şöyle bir görüş vardır yıllardır, belki hal var; siz sanatçı ya da çalgıcı olmayacaksınız. O kadar ağır sonatlar, konçertolar, etütler çalmanız gerekmiyor. Siz müzik öğretmeni olacaksınız. Uzun yıllardır bu çok yaygın bir görüştü, belki hala bu görüşü savunanlar vardır. Ama bir taraftan müzik öğretmeni olacak bu gençler, müzik yaptıracaklar. Dolayısıyla çok şey bilmeli ki bildiklerinin bir kısmını aktif olarak karşı tarafa iletebilmeli, öğretebilmeli. Şimdi kendisi müzisyen olsun ki, müziği anlasın, kendi seviyesinde müziği anlıyor ve de icra edebiliyor olsun ki öğrencilerine de şevk, heyecanı gönderebilsin, hissettirebilsin"(ÖE17).

Müfredat sorunu ile ilgili bazı görüşler şu şekildedir:

ÖE 11 kemanı mesleki yaşamda kullanmak için Türk halk müziği eserlerini çaldırmak gerektiğini ancak ***müfredatın buna uygun olmadığını*** şu şekilde bildiriyor:

"Almış oldukları derslerde örneğin; şu an bizim özel öğretim yöntemleri, eğitim müziği dağarı dışında öğretmenlikle ilişkilendirebileceğimiz hiçbir dersimiz yok. ve çok yetersiz. Buradan mezun olan öğrencilerimiz ilk olarak ilköğretim müzik öğretmenliği yapıyorlar, ama özel öğretim yöntemleri, eğitim müziği dağarı ve materyal tasarımı gibi dersler dışında müzik alanıyla ilgili farklı dersler almıyorlar. O çağ çocuklarıyla neler yapabileceklerse o tür dersler almalılar" (ÖE5).

"(…)sene sonu finallerinde bir Türk müziği eseri diyoruz ama bu da daha çok küçük ölçekli bir türkü ya da şarkı olabiliyor. Bunun haricinde onların üzerinde çok fazla duramıyoruz, müfredat programı gereği. Ama bunun da bir eksiklik olduğunu kesinlikle düşünüyorum."(…) şarkıdan, türküden neyse işte zeybek olur marş olur, bunları çalamıyorsa biraz sıkıntı var demektir".

"Programa bağlıyorum. Programların yeniden düzenlenip keman eğitiminin hem evrensel hem de kendi ulusal müziklerimizden yeteri derecede yararlanılarak karma biçimde gerçekleştirilmesi gerekir. Özellikle belki de son sınıfta tamamen oraya yönelik repertuar verilmeli" (ÖE11).

Türk ezgilerine yönelik ***nitelikli metot yokluğuna*** ilişkin ÖE18 in görüşleri şu şekildedir:

"Elimde bir tane metot var Türk müziğine ait. O metodu da açıkçası inceledim. Hatta bir öğrenciyle başladık biraz, keman çalan bir öğrenciydi o. Çok kalın bir kitap, dört yüz sayfalık metot. İlk derste yüz sayfasını işledik inanın. **(…)** Aynı şeyin tekrarını yapmışlar. Mesela "la" telinde yapılan bir egzersizin diyelim ki Ankara kalıbı, onu "re" telinde "sol"

telinde bir sayfa olarak yazmış. Bunları geç geç, bir derste yüz sayfası gitti. Şimdi böyle bir metot olmaz. Yani piyasada bu anlamda Türk müziğini gerçekten bilimsel anlamda öğretecek bir metot henüz görmedim ben. Var mı onu da bilmiyorum, yok herhalde ? "(ÖE18).

Öğrencilere ***ilk ve orta öğretime yönelik eğitim verilmeyişi*** ile ilgili sorunu ÖE 11 şöyle dile getiriyor.

"Yani biz ortaöğretime ya da ilköğretime yönelik bir keman eğitimi maalesef gerçekleştirmiyoruz. Kişisel çabalar olabilir. Onu yapmıyoruz. Onun mutlaka olması lazım. yoksa dediğimiz gibi çocuk öğretmen olduğu zaman kemanı duvarlara asar. Zaten 10 gün kullanmazsanız, bir ay kullanmazsanız o da size küser. Çünkü hepimiz yaylı çalgıyla uğraşıyoruz. Siz de parmaklarınızın soğuduğunu, sertleştiğini hissettiğiniz zaman kolay kolay da çalgıyı almazsınız ve o emekler de boşa gider diye düşünüyorum?" (ÖE11).

"Yani öğretmenlik için de kendisini yeterli hissedebilen öğretmenler çıkabilmesi için eğer öğretmenlerin geneli çalgı aletini kullanmıyorsa sıkıntı varsa o zaman eğitimle bunu ilişkilendirmeliyiz"(ÖE21).

Öğrencilerin ***tranpoze bilgisi eksikliği*** ile mezun olduklarını ÖE11 şu şekilde bildirmiştir:

"Bana gelip danışıyorlar. Hocam "la" 'dan pes geliyor, oktav okuttum tiz geliyor. Bende diyorum ki bunu transpoze etmek yani" la" değil de" re" 'yi almak , "do" 'yu almak hiç aklınıza gelmedi mi? Bu müziğin, bizim müziğimizin özelliği bu. Oradan yazıldı diye, Batı müziği gibi yazıldığı yerden çalınmaz. Bayan sesinin okuduğu yer farklıdır. Erkek sesinin okuduğu yer farklıdır. Bunları çok iyi bilmesi gerekir müzik öğretmenlerinin. Ama bilmesi için de öğretilmesi gerekir"(ÖE11).

Öğretmenin özellikle doğu görevlerinde müzik yapabilecek ortam bulamamasını sorun olarak ÖE 2 şöyle bildirmiştir:

"Öğretmen bir de ortam bulamıyor müzik yapabileceği. Doğuya bir yere atanıyor belki de oradaki tek müzik öğretmeni beraber müzik yapacağı bir arkadaşı yok. Bir yere kadar dayanıyor ondan sonra pes ediyorlar sanırım"(ÖE2).

Öğrencilere öğretmenlik yaşamında ***kullanabileceği repertuvara*** yer verilmeyişini ÖE 3 şu şekilde açıklamıştır:

"Özellikle öğretmenin bakış açısı önemli rol oynuyor. O düzeye gelen bir öğrenci okul şarkısını veya halk türkü-sünü adam akıllı seslendirebilir. Yönlendirmek lazım. Çünkü onun öğretmen olacağını düşünmeli o lezzeti tattırmalı aslında. Uygun bir iki örnek çaldırdığında öğrenci de öğretmenliğe adım attığında onu yapacaktır. Öğrenciler de büyük bir zevk alacaktır"(ÖE3).

Literatürdeki çalışmalara baktığımızda; müfredat sorunu (Sevgi, 2003; Kasapçopur ve diğerleri, 2010; Özmenteş, 2013; Topalak, 2013), öğrencinin anlayabileceği ve zevkle çalabileceği şarkılar, türküler öğretmeme/öğretememe (Nacaklı, 2004; Akpınar, 2010;Akpınar, 2014),öğrencilere ilk ve orta öğretime yönelik keman eğitimi verilememesi (Kaya ve diğerleri, 2013), öğretmen adayının müzik programında yer alan makamları çalamaması (Akpınar, 2012; Kaya ve diğerleri, 2013), transpoze bilgisi eksikliği (Taşçı, 2012), öğretim elemanında mesleki tükenmişlik, bıkkınlık, isteksizlik (Topalak, 2013) gibi konu ve sorunların müzik eğitimindeki önemine değinildiği; bu çalışmaların araştırmamızda elde edilen bulguları destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Ancak öğretim elemanının, müzik yapabileceği ortam bulamamasına ilişkin olarak literatürde karşılaştırılabilir herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

Bilgi ve Becerilerin Meslek Hayatında Kullanılmasına Yönelik Öneriler

Öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarına yönelik önerilerinde en çok (n=14)Müfredatta Türk ezgilerine yer verilmesi bildirilmiştir. Diğer öneriler ise (n=2) ile son sınıfta ortaöğretime yönelik repertuvar çalışması yapılması, (n=1) ile Müfredatta kuramsal derslere ağırlık verilmesi,(n=1)ile öğrenciye, mezun olduktan sonra kemanı öğretmen çalgısı olarak kullanabilmesinin öğretilmesi, (n=2) ile son sınıfta tamamen ortaöğretime yönelik repertuvar verme şeklindedir (Şekil 2).

Keman eğitiminde kullanılan ***repertuvarın yeniden*** kontrol edilerek ***güncellenmesi*** gerektiğini (ÖE 4) ve (ÖE 11) şöyle belirtiyorlar:

"Programların yeniden düzenlenip keman eğitiminin hem evrensel hem de kendi ulusal müziklerimizden yeteri derecede yararlanılarak karma biçimde gerçekleştirilmesi gerekir. Özellikle belki de son sınıfta tamamen oraya (*ortaöğretim*e) yönelik repertuar verilmeli"(ÖE4).

"İkinci sınıfta bence evrensel müzikten bir repertuvar öğretilmeli ama 3.sınıftan itibaren de kemanın(…)daha çok

 DOI: 10.7816/idil-07-51-12

öğretmenlik meslek yaşantısında kullanabileceği türden çalışmalara yer verilmeli"(ÖE11).

Müzik öğretmeni olmaya öğrencilerin özendirilmesi ve dolayısı ile çalgısının kullanılmasını sağlamak gerektiğini ÖE 14 şöyle bildiriyor:

"(…)gördüğüm kadarıyla bu kuruma müzik öğretmeni olmak üzere geliyorlar ama hiç kimse çok da fazla müzik öğretmenliği düşünmüyor. Herkes ya akademisyen olmayı hedefliyor ya bir orkestrada koroda görev almayı hedefliyor(…).Çok yanlış bir kavram, müzik öğretmenliğinin hedeflenmesi gerekiyor. Büyük bir istek ve aşkla hedeflenmesi gerekiyor".

Kemanın ***mesleki yaşamda*** kullanılmasının gerekliliğini öğrencilere ***vurgulanması*** gerektiğin ÖE16 şöyle aktarıyor:

" Her şeyden önemlisi de mezunlarımızın meslek hayatlarında çalgılarını terk etmemelerini sağlamak. Bu bilinci verebiliyorsak eğer biz öğrencilerimize, özendirebiliyorsak ve bunu sağlayabiliyorsak zaten çok önemli bir şeyi başarmışız demektir" (ÖE16).

Öğretim elemanlarının, öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarına yönelik önerilerinin başında (n=14) ile "Müfredatta Türk ezgilerine yer verilmesi" gelmektedir. Ancak öğretim elemanlarının görüşlerine göre ***bazı öğrencilerin Türk ezgileri çalışmak istemediği*** de görülmektedir. Örneğin (ÖE18), öğrencilerin bazılarının derste Türk ezgileri çalışmayı tercih etmediğini, onun yerine teknik etüt çalışmak istediğini bildirmiş, bu konudaki görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

"Mesela bir tane öğrencimiz istemedi. Dedi ki hocam ben daha çok teknik etüt çalışmak istiyorum ben başka bir hocaya gidebilirim. İyi olsun git dedim. Ama ne oldu ilginç bir şey. Bir ay sonra bir müzik cemiyetinde bir toplulukta keman çaldığını gördüm ama çalamıyordu tabi. Konserden sonra dedim ki kızım madem Türk müziği çalmak istiyordun niçin gittin benden o zaman en azından öğretseydim sana bunu da doğru çalsaydın hep yanlış çalıyorsun konserde dedim ve utandı tabi."

Bir diğer öğretim elemanı da (ÖE11), bir öğrencisinin önce ***türkü çalmayı öğrenmeye itiraz ettiğini*** ancak daha sonra buna ***ihtiyaç duyduğunu*** belirttiğini şu görüşleriyle bildirmiştir:

"Ben hiç unutmuyorum: Öğrencimin bir tanesine burada bir türkü çaldırmak istedim. İtirazı oldu ama onu hocam zaten çalarım diye. Aradan üç ay geçti 'öğretmen olarak bana ne kadar haklı olduğumu hocam en azından keşke türkülerin nereden çalınabileceğini, nasıl çalınabileceğini de o zaman itiraz etmeseydim, öğrenseydim şimdi çok ihtiyaç duyuyorum' (dedi)."

Kemanın meslek hayatında "öğretmen çalgısı «olarak kullanılmasının zor olduğunu, kemanın "***müzik öğretmenini biçimlendirmek için araç***" olarak görmenin daha doğru olacağını düşünen ÖE 19 düşüncelerini şöyle aktarmıştır;

"(...) yani keman öğretmeni olacaksa kemanı kullanacak. Sınıf dersleri için kemanın çok gerekli olmadığını düşünüyorum. Kendimde altı sene boyunca hiç götürmedim. Kemanın, müzik öğretmeni öğrencisini biçimleyecek bir araç olduğunu düşünüyorum.(...). Zevk eğitimi olarak götürsün ama ders eğitiminde bunu kullanmak zor. "

ÖE2 kemanı, meslek hayatında küçük dinletilerle, öğrencilerin ***zevk eğitimi*** için kullanılabileceğini şöyle belirtiyor:

"Keman öğrencinin çalabileceği bir çalgı değil. Ama zevk eğitiminde, ders sonunda kullanabilir. Ders içerisinde bir parçayı örnekleyebilir. O zaman öğrencinin gözünde de öğretmeni farklı olacaktır."

Kemanın meslek yaşamında etkili kullanılabilmesi için ***Türk halk ezgilerine daha çok yer verilmesi*** gerektiğini düşünen öğretim elemanlarının bazılarını düşünceleri şu şekildedir:

"O zaman amaç öğrencinin mezun olduktan sonra müzik öğretmeni olarak bu çalgıyı kullanması ise ve bu öğrenci yani öğretmen -yarının öğretmeni- Anadolu'da görev yapacağı için türküyü de çalacak, şarkı da çalacak menuet de çalacak, romance da çalacak değil mi? Yani hepsini öğrenmeli ki çalabilmeli. Onun için ben müzikte bu ayrıma kesinlikle karşıyım" (ÖE18).

"(…)sınavlarda mesela halk ezgilerinin uyarlanması yaratıcı çalışmalar yaptırmak onların ilerde tüm bilgilerini halk ezgileri üzerinden öğrenciler aktarmasını sınıfına ve sevdirmesini müziğe sağlayabilir kemana ilgi uyandırmasını sağlayabilir"(ÖE20).

Bulgularda en fazla görüş bildirilen programda ***Türk***

ezgilerine derslerde daha fazla yer verilmesi gerektiği yönündeki görüşlerden bazıları şu şekildedir:

"Yani bir kere Türk müziğine ait derslerin daha fazla olması gerekiyor Türkiye de yaşıyoruz bu insanların etrafı bu müzik kültürüyle dolu"(ÖE11).

"Halk müziği var içerisinde sanat müziği var güncel besteler güncel müzikte bunun içerisine dahil buna ait örnekler olmalı müfredatın içerisinde (…)Bunların nitelikli vasıflı örnekleri olmalı ve bunlara ait de kuramsal dersler olmalı kuramsal derslerin daha doğrusu ağırlığı fazlalaştırılmalı halk müziğiyle Türk halk müziğiyle Türk sanat müziği ve güncel müziklere ait birer dönem derslerimiz var bir dönem" (ÖE11).

"Türk müziğinde yerinden çalma, beş ses çalma, dört ses çalma gibi transpoze biçimleri teknik ve bir zeka gerektiriyor. Ama bunları öğrencilere biz burada izah etsek ve onlar onu nasıl çalındığını öğrense kafadan transpoze edecek. Ve öğrencilerin nereden, hangisinden okuduğunu parçayı koyar koymaz çalarak belirleyebilecek" (ÖE11).

Her derste ***türkü düzenlemesi*** çaldırıp ödevlendirerek öğrencisinin kemanını meslek hayatında kullanmaya hazırladığını ÖE4 açıklarken, ÖE11 son sınıfın tamamen mesleğe hazırlıkla geçmesini öneriyor:

"Bir türküyü kendiniz düzenleyin gelin, uyarlayın gelin" diyorum. Bir zevkle yapıyor öğrenciler ve o kendi yazdığını çalmak insana kendi yaptığı yemeği yemesi gibi beğenmesi gibi bir haz veriyor" (ÖE4).

"Özellikle belki de son sınıfta tamamen oraya yönelik repertuar verilmeli. Yani bu okul şarkısı olur, marş olur, bizim halk müziğimiz olur, sanat müziğimiz olur onlara yönelik. İnanın bu keman eğitimini çok daha zevkli hale getirecektir. Çocuklar çok daha zevkle keman çalacaklardır" (ÖE11).

Literatürdeki çalışmalara baktığımızda; Türkiye'deki üniversitelerde verilen keman eğitiminin teknik açısından etkili olmasına rağmen Türk ezgilerinin icrasında eksik kaldığı, bunun da keman öğretmeni adaylarının kendi müziğini icra edememesine, Türk ezgilerine ilişkin formlar ve makamsal ezgi yapısına ilişkin bilgilerinin de sınırlı ve teorik çerçevede kalmasına yol açtığı (Parasız, 2009); Türk kemancılarının başlangıç seviyesinde son derece eğitici olan çalgı ve metot eğitimine yönelik çalışmalara çağdaş Türk keman eğitimi müfredatında çok fazla yer verilmediği (Weinstein, 2011); Türk ezgilerinden faydalanılarak oluşturulmuş sistemli kaynaklar konusunda ciddi bir eksiklik yaşandığı (Taşçı, 2012); keman eğitiminde Türk ezgilerinden faydalanmanın başta entonasyon problemlerinin çözülmesi olmak üzere sağ ve sol el tekniklerinin öğretilmesinde katkı sağladığı (Akpınar, 2014) ancak bu okullardan mezun olan müzik öğretmen adaylarının, eğitimleri sırasında gördükleri Türk müziğine ilişkin derslerin yetersiz olduğunu, bu durumun onların kendi müziklerini tanımasına engel teşkil ettiğini bildirdikleri görülmektedir (Güler, 1999; Akt.: Aksu, 2005). Kurtçu'nun (2012) çalışmasında da keman öğretmenlerinin %22'si öğrencilerin eğitimlerinde Türk ezgilerine yer verilme düzeyini çok az, %56'sı ise kısmen yeterli gördüğünü; keman öğrencilerinin %36'sı eğitimlerinde Türk ezgilerine yer verilme düzeyini tamamen yetersiz, %30'u ise kısmen yeterli gördüğünü bildirmiştir. Bu çalışmalarda bildirilen görüşler de çalışmamızda elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Keman Öğretim Sürecinde Kazanılan Bilgi ve Becerilerin Mesleki Yaşamda Kullanılabilmesine İlişkin Sonuçlar

Öğretim elemanlarının çoğunluğu; eğitim fakültelerinde yapılan keman öğretimi ile müzik öğretmenliğinin gereklilikleri arasında ***uyum olmadığını***; öğretim elemanlarının yarısından daha azı ise ***kısmen uyum olduğunu*** düşünmektedir. ***Uyum olduğunu*** düşünen öğretim elemanlarının oranı ise orta düzeyin oldukça altındadır.

Eğitim fakültelerinde yapılan keman öğretimi ile müzik öğretmenliğinin gereklilikleri arasındaki uyumsuzluğun iki temel nedeni, öğretim elemanlarının yarısı tarafından bildirilen, ***"bilgi ve becerileri transfer edememe ve kullanamama"*** ile ***"müfredat-program"*** sorunlarıdır. Daha az görüş bildirilen diğer nedenler ise; öğrencinin "kendi müzik kültürüne ait beceri eksikliği", öğrencilerin "okul şarkıları öğrenmemesi", "ilköğretim ve lise müzik programlarının dikkate alınmaması", "makamsal çalışma ve beceri eksikliği", "transpoze becerisi eksikliği", "öğretim elemanında, hep aynı şeyleri öğretmenin verdiği bıkkınlık", "öğretim elemanının, müzik yapabileceği ortam bulamaması", "akademik yükselme uğruna öğretim elemanının sanatından, öğrencinin müzik öğretmenliğinden uzaklaşması" şeklindedir.

Öğretim elemanlarının çoğunluğu öğrencilerin bilgi ve becerilerini meslek hayatlarında kullanmalarını sağlayan temel çalışmanın ***"çalgı öğretim dersinde"*** yapılan çalışmalar olduğunu bildirmiştir. Daha az görüş bildirilen diğer çalışmalar "Okul deneyimi - Öğretmenlik uygulaması dersinde yapılan çalışmalar, öğrenciye evrensel keman eğitimine ilişkin temel davranışları kazandırma çalışmaları ve öğrenciyi

isteği ve ilgisi doğrultusunda yönlendirme" şeklindedir.

Öğretim elemanlarının çoğunluğu tarafından bildirilen, bilgi ve becerilerin meslek hayatında kullanılmasına ilişkin iki temel gereklilik; ***"müfredatın güncel olması"*** ve **"**öğrencilerinin konser ve dinleti ***vermesi"***dir. Daha az öğretim elemanı tarafından bildirilen diğer gereklilikler ise; "staj öğrencilerinin yakından izlenmesi", "öğretmen adaylarının görev yapacağı yerdeki toplumsal kesimin beklentilerine cevap verebilecek düzeyde yetiştirilmesi", şeklindedir.

Öğrencilerin bilgi ve becerilerini meslek hayatında kullanamamaları ile ilgili başlıca sorun; ***"müfredat sorunu"*** olarak bildirilmiştir. Diğer sorunlar (öğrencilere ilk ve orta öğretime yönelik keman eğitimi verilememesi, mesleki tükenmişlik / bıkkınlık / isteksizlik, Türk ezgilerine yönelik eğitimde nitelikli metot yokluğu, öğretmen adayının müzik programında yer alan makamları çalamaması, transpoze bilgisi eksikliği, müzik yapabilecek ortam bulamama ve öğrencinin anlayabileceği ve zevkle çalabileceği şarkılar, türküler öğretmeme) ise öğretim elemanlarının daha azı tarafından bildirilmiştir.

Öğretim elemanlarının çoğunluğu öğretmen adayı olarak öğrencilerin "çalgısını mesleki yaşamında kullanabilmesi gerektiğini" düşünmektedir. Öğretim elemanlarının öğrencilerin yapabilmesi/başarabilmesi gerektiğini düşündükleri diğer beceriler (geniş yelpazede çalabilme, okul şarkılarını çalabilme, topluluk kurabilme, transpoze yapabilme, kitleleri etkileyebilme ve yönlendirebilme, çalgısına hakim olabilme, öğrencileri güdüleyebilme ve Türk müziği ezgileri-makamsal şarkılar- çalabilme) ise daha az öğretim elemanı tarafından bildirilmiştir.

ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarını kolaylaştırmak amacıyla müfredatta Türk müziği ezgilerine (özellikle halk türkülerine) daha fazla yer verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının edindikleri bilgi ve becerileri meslek hayatlarında kullanmalarını kolaylaştırmak için "Türk müziği ezgilerine yönelik eğitimde nitelikli metot yokluğu" sorununun çözülmesi için akademisyenlerin teşvik edilmeleri için çalışmalar yapılabilir.

Öğrencilerin bilgi ve becerilerini meslek hayatlarında kullanmalarına engel teşkil eden sorunların çözülmesi için, öğrenciye mezun olduktan sonra **"kemanı öğretmen çalgısı"** olarak kullanabilmesinin öğretilmesi ile ilgili çalışmaların artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Öğretmen adayı olarak öğrencilerin çalgısını mesleki yaşamında kullanabilmesi, geniş yelpazede çalabilmesi, okul şarkılarını çalabilmesi, topluluk kurabilmesi, transpoze yapabilmesi, öğrencileri güdüleyebilme ve makamsal şarkılar (Türk halk ezgileri ve Klasik Türk müziği ezgileri) çalabilmesinin sağlanması; bunun başarılabilmesi için eğitim müfredatında gerekli düzenlemelerin yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Eğitim fakültelerinde yapılan keman öğretimi ile müzik öğretmenliğinin gereklilikleri arasında uyumsuzluğa yol açan "bilgi ve becerileri transfer edememe ve kullanamama", "müfredat-program sorunları", "öğrencinin kendi müzik kültürüne ait beceri eksikliği", "öğrencilerin okul şarkıları öğrenmemesi","ilköğretim ve lise müzik programlarının dikkate alınmaması", "makamsal çalışma ve beceri eksikliği", "transpoze becerisi eksikliği", "akademik yükselme uğruna öğretim elemanının sanatından, öğrencinin müzik öğretmenliğinden uzaklaşması" gibi sorunların çözülmeye çalışılması gerekli ve önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

Akıncı, S. (1998). Keman eğitimine, "Öğrenmenin geliştirilmesini sağlayan koşullar" açısından bakış. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,* (7), 1–10.

Akpınar, G. (2010). *Başlangıç keman eğitiminde kullanılabilir okul şarkıları, türküler ve tekerlemeler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

Akpınar, M. (2012). Kemanda spiccato (sipikato) yay tekniğinin öğretilmesinde Türk halk ezgilerinin kullanılması. *GEFAD / GUJGEF*, 32(2), 479–488.

Akpınar, M. (2014). Kemanda Martele Yay Tekniğinin öğretilmesinde Türk Halk Ezgilerinin kullanılması. *ZfWT "Zeitschrift Für Die Welt Der Türken" Journal of World of Turks,* 6(3), 91–98.

Aksu, C. (2005). Eğitimde program geliştirme bağlamında "Müzik Eğitimimiz." *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi,* (8), 11–24.

Angı, Ç.E., and Hamzaoğlu Birer, A.R. (2013). Keman öğretiminde karşılaşılan entonasyon problemleri ve çözüm önerileri. *SED Journal of Art Education*, 1(2), 48–69. 17.10.2015 tarihinde http://www.sanategitimidergisi.com/makale/pdf/1364072435.pdf'den alındı.

Aytekin, N. (2012). *Keman eğitiminin ilk üç yılında uygulanabilecek pedagojik yaklaşımlar ve kullanılacak yöntemler* (Yayımlanmamış sanatta yeterlilik tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Coşkuner, S., Sevinç, S., ve Kurtaslan, Z. (2012). Muller-Rusch metoduna göre hazırlanmış türk ezgilerinin kullanılabilirliği. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(4), 419). 4

Çatıkkaş İşgüzen, D. (2014). Öğretmen adaylarının sanat eğitimi öz-yeterliklerinin araştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Demirci, B. (2013). Viyolonsel eğitiminde geleneksel Türk müziğine yönelik bir çalışma modeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 117–129.

Doğanay, M. (2011). *Türkiye'de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki bireysel çalgı (keman) eğitiminde etüt ve eser seçimine ilişkin öğretim elemanı görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ergen, D. (2010). İlköğretim düzeyinde eşlikli çalmaya dayalı keman eğitiminin *entonasyon, özgüven ve tutum üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Güler, A. (1999). *Müzik öğretmeni yetiştirmede felsefi temelin yokluğu üzerine.*6. İstanbul Türk Müziği Günleri Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Ankara.

Günaydın, M. (2009). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde okutulmakta olan keman eğitimi ders kitaplarında yer alan yay tekniklerinin öğrenciler tarafından kullanılırlık durumunun incelenmesi*(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kalem, S. ve Fer, S. (2003). Aktif öğrenme modeliyle oluşturulan öğrenme ortamının öğrenme, öğretme ve iletişim sürecine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(2), 433–461.

Kasap, B. T. (2005). İşlevsel piyano becerilerinin müzik öğretmenleri için önemi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 149-154.

Kasapçopur, A., Çakır, M., Akgül, K., Tunçer, M., Kiraz, M., Norşenli, F., and Halay, D. (2010). *Türk Milli Eğitim Sistemi içerisinde ortaöğretim kademesi*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı.

Kaya, Ö., Barışeri, N., and Kaya, E.E. (2013). Güzel sanatlar ve spor liselerinde yürütülen keman dersi öğretim programının İncelenmesi. *SED Journal of Art Education*, 1(1), 84–107.

Kurtaslan, H. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı eğitimine yönelik repertuar kazanım durumlarının incelenmesi. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 7(13), 94–111.

Kurtçu, E. (2012). *Güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümü müfredatlarında bulunan keman eğitimi derslerinde yaşanan sorunların öğrenci ve öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Levent, E. (2002). Öğretim ilke ve yöntemleri. İstanbul. 27.12.2015 tarihinde http://mimoza.marmara.edu.tr/~etemlevent/dersnotlari/OY_1_Ogretim_Ilke_Yontemleri.doc.'den alındı.

MEB. (2006). *Anadolu güzel sanatlar lisesi türk ve batı müziği çalgıları dersi (Keman) öğretim programı (9, 10, 11. ve 12. sınıflar),* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. 13.10.2015 tarihinde http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/keman.pdf.'den alındı.

Nacaklı, Z. (2004). Türk halk müziği eserlerinin viyola kullanılabilirliği üzerine bir araştırma. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 157–171.

Özdemir, E., ve Üzel, D. (2010). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretim elemanı özelliklerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(20), 122–152. 11.11.2015 tarihinde https://edergi.mehmetakif.edu.tr/index.php/efd/article/viewFile/269/166'den alındı.

Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitiminde öğrenci motivasyonu ve performans. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 320–331.

Özşaker, M. (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve benlik saygılarının değerlendirilmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(3), 29–39.

Parasız, G. (2009). *Keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların işgörüsellik ve etkililik yönünden incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Sevgi, A. (2003, Ekim). *Nasıl bir müzik öğretmeni?* İnönü Ünv. Eğt.Fak. GSEB MEABD Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu'nda sunulan bildiri. 30-31 Ekim 2003, İnönü Üniversitesi, Malatya, 65-68.06.01.2016 tarihinde http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/A-Sevgi.html'den alındı.

Taşçı, G. (2012). *Türk halk musikisi* saz *eserlerinin ortaöğretim mesleki keman eğitiminde kullanim olanaklari* yönüyle *incelenmes*i (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tekirdağ Üniversitesi, Edirne.

Tekin Gürgen, E. (2006). Müzik eğitiminde yaratıcılığı geliştiren yöntem ve yaklaşımlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Egitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), 81–93. 11.09.2015 tarihinde http://kaynakca.yaraticidrama.org/?p=35'den alındı.

Topalak, Ş. (2013). Güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi/öğretiminde karşılaşılan sorunların incelenmesi. *SED Journal of Art Education*, 1(2), 114–129. 22.09.2015 tarihinde http://www.sanategitimidergisi.com/makale/pdf/1378908878.pdf'den alındı.

Torlular, A. (2005). *Keman eğitimcilerimizin yöntem-teknik ve dağar ile ilgili kaynaklar açısından keman eğitimine katkı-*

DOI: 10.7816/idil-07-51-12

larının değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Url-2. (2002). Etkili çalışma yöntemleri ve öğrencilere kazandırılma yolları. *kutuphanem.bilgievi.gen.tr,* 09.01.2016 tarihinde http://kutuphanem.bilgievi.gen.tr/indir.aspx?id=25736.'den alındı.

Uslu, M. (2012). Nitelikli keman eğitimine yönelik yaklaşımlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi,* 1(4), 1-11.

Varış, Y.A. (2007). *Eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları orkestra ve yönetimi dersi öğretim sürecinin betimlenmesi ve değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Weinstein, S.U. (2011). *Türk Keman Okulu'nun oluşumu* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Yener, S. (2004). Öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırılması ve müzik öğretmenliği eğitimi. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu'nda sunulan bildiri. 7-10 Nisan 2004, SDÜ, Isparta. 11.02.2016 tarihinde http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/S-Yener.pdf'den alındı.